

[Krag.]

Udtryk derigennem, at der ikke var stillet andre Ændringsforslag end dem, Flertallet havde været enig om at stille. Men Forholdet er jo dette, at naar vi fra Mindretallets Side ikke har stillet Ændringsforslag, bl. a. ogsaa til Etablering af en Valgmaade, som løser den valgtekniske og politiske Opgave, som i Henhold til, hvad jeg nylig har sagt, vor splittede Tid i Realiteten kræver løst, saa er Grunden dertil den ganske simple, at vi har rig Erfaring for, at det indtil videre intet nytter. Derfor undlader vi selvfølgelig ikke at pege paa den Fare, som man løber for Folkestyrets Fremtid her i Landet ved stadig at vende det døde Øre til. Vi har inden for mit Parti spildt megen Tid og meget Arbejde paa Udformning af Valglove, der bedre end den, vi nu har, svarer til det Maal, som vi efter vor Opfattelse maa sætte ogsaa for Valglovgivningen, nemlig Etableringen af et fast Styre i Landet. Naar jeg siger, vi har spildt megen Tid, haaber jeg dog ikke, at den er spildt i den Forstand, at der ikke arbejder sig frem, ogsaa paa Grundlag af vor Agitation, en stigende Forstaaelse i Befolkningen af, at Kursen maa ændres. Jeg føler mig overbevist om, at den Tid snart vil komme, da denne Opgave maa tages op, og da forhaabentlig ogsaa et Flertal kan samles om denne Opgaves Løsning — naar bare det saa ikke bliver for sent, og Skaden allerede i Virkeligheden er sket.

Jeg for min Del og mange inden for mit Parti er af den Opfattelse, at en Tilbagevenden til Enmandskredse vil tjene til Samling om visse store Hovedlinier i Kampen om Samfundets Styre, trods de Nuancer, trods de Modsætninger, der kan være, og som nu gøres til Partikærner og til Agitationsgrundlag for Oprettelsen af nye Partier. Det er jo meget muligt, at man indtil videre maatte kombinere en saadan Ordning med Opretholdelsen af et vist Tillægsmandatsystem. Det er meget muligt, at det kan lade sig gøre; vi har jo set, at det kan lade sig gøre gennem Valglovsforslag, som vi har stillet baade i 1923 og i Samlingen 1927—28. Men jeg for min Del tror, at hvis man ikke i Frankrig for nogle Aar siden havde gjort Springet bort fra den Forholdtalsvalgmaade, man dengang havde faaet etableret, over til Genoprettelsen af Enmandskredse i Forbindelse med en tidsvarende Omvalgsordning, vilde man ikke have kunnet fremtvinge den Samling inden for det franske politiske Liv, som — man mene nu om dens Resultater, hvad man vil — alligevel har bøjet Partierne imod hin-

anden, Opfattelserne imod hinanden. For det politiske Liv er jo en Kamp om Grundprincipper, en Kamp, hvori den stærkeste sejrer, og hvor den svagere ikke bør have andet Vaaben end sine Anskuelsers overbevisende Kraft for paa et senere Tidspunkt at blive stærk nok til at sejre. Men Forholdtalsvalgmaaden har jo i ikke ringe Omfang, hvor den er knæsat i Renkultur, saaledes som Tilfældet er i dansk Forfatningsliv, forvandle Striden til et Regnestykke, hvis Detailler i Virkeligheden kun grumme faa forstaaar. Lige saa værdifuld og rimelig, som Forholdtalsvalgmaaden kan være inden for Rammen af den lovgivende Forsamling, af kommunal Administration og paa mange, mange andre Omraader, lige saa skadelig er den som Grundlag for Folkestyret, fordi der af dette skal fremgaa en Regering.

At de Anskuelser, jeg her har fremført, heller ikke ligger det store Regeringsparti, Socialdemokratiet, fjernt, har jo ved mangfoldige Lejligheder faaet et klart og utvetydigt Udtryk. Det har været Tilfældet ved de Behandlinger i dette høje Ting af Valglovsforslag, som er fremsat under Venstres Regeringer, medens afdøde, et prominent Medlem af dette høje Ting, Borgbjerg var Ordfører for Socialdemokratiet; men det fremgaar ogsaa klart af autoritative Udtalelser fra socialdemokratisk Side, som er af lang nyere Dato. Lad mig blot pege paa det Manifest, som den socialdemokratiske Hovedbestyrelse vedtog den 23. Maj 1934, og i hvilket det siges — jeg beder om den højtærede Formands Tilladelse til et kort Citat —:

„Der er ikke Grund til at skjule, at det parlamentariske System, som det har udviklet sig, har baade Fejl og Mangler. Den Valgordning, vi har, favoriserer paa urimelig Maade en for Parlamentarismen skadelig Deling af Vælgerne og medvirker saaledes til den Uro og Forvirring, som Fantaster, Sportspolitikere og reaktionære Elementer kan fremkalde.“

Se, det er jo sagt med ganske anderledes stærke Ord, naturligvis, end jeg har fundet mig foranlediget til at bruge her fra denne Talerstol, men det dækker ganske den Opfattelse, jeg har gjort mig til Talsmand for. Manifestet slutter da ogsaa med at kræve en Reform paa dette Omraade. Denne Reform skulde efter Manifestets videre Ordlyd gaa ud paa at indføre et Etkammerssystem og at foretage en kraftig Formindskelse af Rigsdagsmændenes Tal — altsaa gennem Landstingets Fjernelse. Ak ja —, det var jo i de glade Dage, da man endnu havde et Landsting, som kunde